

ment som Jelling, der dog er ophøjet i monumenternes superliga, har ikke sit eget opslag; der findes blot, i forbindelse med artiklen om runer, en spejlvendt gengivelse af kristussiden af den store Jellingesten. De fleste artikler om danske emner er skrevet af Regis Boyer, og de virker, ærlig og redelig, både tynde og gammeldags. Om Harald Blåtand kan man læse, at vi stort set intet ved om ham; det er muligvis rigtigt i den sidste ende, men det bør ikke fastslås uden ringeste opmærksomhed på de arkæologiske kilder, der dog foreligger til hans regering: Jelling, Danevirke, Trelleborgene, Ravninge Enge broen etc. Hedeby, som vi normalt, og med gode argumenter, behandler som et handelscentrum, bliver i artiklen *Denmark* til en røverrede: »Hedeby, which would be one of the great rallying points of the celebrated pirate navigators«. I behandlingen af forholdet mellem kongemagt og kirke i samme artikel er der ikke taget hensyn til Breen-gaards tanker – og det bør man da gøre, selv om man måtte have forbehold. Artiklen *Vikings* byder sandelig også på både overraskelser og regulære fejl. Det er overraskende, at man endnu kan lægge Pirenne til grund for sin redegørelse for de grundlæggende sammenhænge i vikingetidens historie; han satte med sine dristige teser meget i gang og har indlagt sig uvisnelig hæder derved, men det han satte i gang har forlængst ført os helt andre steder hen. Men Boyer gør vikingerne til et overvejende merkantilt fænomen: »What was a Viking? He was a highly-skilled merchant ...« Følgerigtigt vælger han derfor at aflede ordets etymologi af latin *vicus*: »We know today that the etymology of the word *vikingr* makes him a navigator who goes from *vicus* to *vicus* to trade there«. Det er tvivlsomt, ordet er snarere afledt af Viken, det norske landskab hvorfra de første vikingetog mod England vistnok udgik, og direkte fejlagtigt er det, når han til støtte for samme sag vil aflede ordet *væring* af *vara*, 'vare'. Det er en afledning til *vár*, 'troskab; borgen; højtideligt løfte',¹ så det har snarere at gøre med, at de tog tjeneste som lejesoldater, eller i almindelighed var medlemmer af militære styrker, der var bundet sammen af troskabsløfter.

Redaktionen lægger vægt på, at denne encyclopædi, i modsætning til sine dyrere konkurrenter, er illustreret med 600 sort/hvide illustrationer og fyrre i farver. Bogen er trykt i Kina, og det har måske gavnet prisen, men farveillustrationerne er kun lige tålelige, og de sort/hvide, også den spejlvendte Jellingesten, ligner for ofte noget, der er scannet ind fra et trykt forlæg og trykt med alt for ringe opløsning. Det kan gøres meget bedre, også i England.

Personlig ville jeg nok satse på cd-udgaven af *Lexikon des Mittelalters*.

Niels Lund

KERSTIN ABUKHANFUSA (red.): Arkivkonst. Årsbok för Riksarkivet och Landsarkiven 2000. Stockholm 2000. 303 s.

De svenske statslige arkiver har siden 1993 udgivet en fælles årbog. Årbøgerne er i hele perioden redigeret og grafisk tilrettelagt af Kerstin Abukhanfusa, der er historiker med kunstnerisk talent. Der er obligatorisk årsberetningsstof, men ellers er bøgerne tematiske med artiklerne samlet om brede temaer. Hidtil har det været de oplagte som fx krig og fred (1998), sygdom og nød (1999), men i

¹ Gunnar Svane, Vikingetidens nordiske låneord i russisk. Beretning fra ottende tværfaglige vikingesymposium, red. Torben Kisbye og Else Roesdahl (Aarhus 1989), 27.

årbogen 2000 gælder det kunsten, måske lidt overraskende i arkivsammenhæng. Men man vil vise, at både offentlige og private arkiver har æstetiske værdier, som rækker ud over de nøgterne data, man i IT-alderen kommer i tanker om. Engang var kunst og kunsthåndværk en integreret del af forvaltningen og magtudøvelsen, og redaktørens indledende artikel beskriver meget passende den *ögonfröjd*, de farvestrålende stoffer, kvaster og segl på traktaterne med fremmede lande.

Også i de femten følgende bidrag har man en visuel guide til offentlige arkiver fra renæssance til 1800-tallet og videre ind i 1930ernes private arkiver med kunstnerbreve og samlinger af rejseminder og meget andet. Den politiske kunst i 20. århundrede er i Lars Rumars præsentation af Sveriges Pressearkiv fortrinligt vist med spidse karikaturtegninger. Til mangfoldigheden hører i den anden ende børnetegninger fra en samling på mange tusinde i Eskilstuna samt *ögon-godis* i form af chokoladereklamer fra Malmøs Stadsarkiv. Mine favoritter er dog artiklerne om civil og militær bygningsadministration med kort og kartoucher med fine detaljer også af de fysiske omgivelser. Arkivarerne Anna Karin Hermodssons og Lennart Plooms bidrag om henholdsvis Rigsarkivets og Stockholms Stadsarkivs samling af bygningstegninger giver praktisk brugervejledning til samlingerne, og hvad enten man ville kalde det kunst eller håndværk, så viser tegningerne 1800-tallets storbydrømme bedre end ord. Bogen kan anbefales til både kunst- og sporsansen, og i et vist mål er den også anvendelig til danske arkiver, som kunne fortjene at blive betragtet med det æstetiske blik.

Margit Mogensen

Erhvervsarkivets Arkivoversigter Bd. 4. Arkiver, modtaget/registreret 1990-2000.
Ved Erik Korr Johansen. Erhvervsarkivet 2000. 412 s.

I årene 1991 til 1995 udgav Erhvervsarkivet i tre bind en »guide«, som principielt dækkede det hele spektrum, d.v.s. virksomhedsarkiver fra landbrug, industri, håndværk, handels-, hotel- og transportvirksomheder, finans-, forsikrings- og servicevirksomheder, erhvervsorganisationer m.v. (se HT 92 s. 193 og HT 96 s. 445). Dermed havde brugeren fået et særdeles nyttigt redskab til hjemmefra at skaffe sig et overblik over bestanden på de mange hyldemeter, hvilket alle dage har været en uhyre fordel.

Hermed har man så kunnet stille sig tilfreds på Erhvervsarkivet, men er lykkeligvis ikke standset her. Der foreligger nu et supplerende bind 4, hvorved Erhvervsarkivet som det eneste af Statens Arkiver har kunnet føre sin Guide à jour til årtusindskiftet, og det hele sæt på de fire bind kan erhverves til en spotpris af kr. 560. Men så er det ifølge forordet også slut med at bruge papir. Fremtiden tilhører de elektroniske medier, og arkivvæsenet er ifærd med at opbygge en fælles arkivdatabase med det fortryllende navn DAISY.

Det foreliggende bind 4 rummer ikke alene omtale af nytilkomne arkiver, men tillige supplerende afleveringer og nyregistreringer for ældre arkivers vedkommende. Nu det ikke ligefrem højeste mode at beskæftige sig med noget så lidet holdningspræget som fortidens materielle frembringelser, men Erhvervsarkivet har nu en større spændvidde, end mange nok forestiller sig. Side 289 oplyses man om tilstedeværelsen af det Chresten Bergske familiearkiv bestående af 11 arkivenheder (pakker eller bind), og side 54 er omtalt arkivet efter Vilhelm Hansens Musikforlag – 132 arkivenheder. Erhvervsarkivet har vel sine